

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2020-02-22

Programmanus

av Heidi Liekola

Moikka ja tervetuloa kuuntelemaan yläasteikäisille suunnattua UR:n ohjelmaa Ajankohtaista suomeksi. Minä olen Heidi Liekola ja tässä ohjelmassa käsittelemme seuraavia aiheita:

Maaailma lämpenee ennätysvauhtia
Lumettaminen on arkea hiihtokeskuksissa
Kantele soi ruotsinsuomalaisten päivänä

Maaailma lämpenee ennätysvauhtia

Ilmastonmuutos etenee nopeammin kuin tähän asti on ennakoitu. Maaailman ilmatieteen järjestö WMO:n mukaan viime vuosi oli mittaushistorian toiseksi lämpimin. Viime vuotta lämpimämpi oli vain vuosi 2016. Ilmastonmuutoksen tahti ennakoi jopa viiden asteen lämpenemistä vuosisadan loppuun mennessä. Ilmaston lämpeneminen lisää ennen kaikkea sään ja siihen liittyvien ilmiöiden ennakoimattomuutta.

ennätysvauhti
rekordfart
ennakoida
förutse
vuosisata
sekel / århundrade
ilmiö
företeelse
ennakoimattomuus
oförutsägbarhet

Lumettaminen on arkea hiihtokeskuksissa

Keinolumi ja lumitykki ovat hiihtokeskusten vakiovarusteita nykypäivänä. Ilmaston lämpenemisen takia luonnon lumi ei riitä koko laskettelusesongin ajaksi. Kaikki hiihtokeskukset joutuvat tekemään tykkilunta eli lumettamaan kertoo pohjoissuomalaisen hiihtokeskuksen johtaja Jussi Kiiskilä:

Jussi Kiiskilä

Mä aloitin lasketteluharrastuksen jo 80-luvun alussa, eli mä oon lasketellut kohta jo 40 vuotta. Ja siihen aikaan, kun mä aloitin lasketteluharrastusta, niin kaikki rinteet oli oikeastaan ihan luonnonlumella eli siihen aikaan ei vielä tehty keinolunta lumitykeillä. Nykypäivänä kausi olisi tosi lyhyt pelkästään luonnonlumen varaan rakennettuna ja käytännössä kaikki hiihtokeskukset joutuu tekemään lunta itse, joko säilömään sitä ja lisäksi myös tekemään lumitykeillä lunta rinteeseen.

Keinolumen avulla hiihtokausi on noin puolen vuoden mittainen pohjoisessa. Keinolumen tekeminen kuluttaa kuitenkin paljon sähköä.

Jussi Kiiskilä

Hankitaan sähkö sellaisista paikoista, että voidaan olla varmoja, että se on ympäristöystävällisesti tuotettu. Vältetään fossiilisia polttoaineita ja suositaan uusiutuvia energianlähteitä.

lumettaa
~ tillverka snö med snökanon
keinolumi
konstsnö
lumitykki
snökanon
luonnon lumi
natursnö
hiihtokeskus
skidanläggning
laskettelu
alpint/utförsäkning
rinne
pist
kausi
säsöng
säilöä
bevara, konservera
**ympäristö-
ystävällinen**
miljövänlig
välttää
undvika

suosia
gynna, föredra
uusiutuva
förnybar

Kantele soi ruotsinsuomalaisten päivänä

Sandra Häggström

Tämä on konserttikantele ja tässä on 39 kieltä. Tällä voi soittaa vaikka ihan mitä vaan.

Ruotsinsuomalainen Sandra Häggström on soittanut Suomen kansallissoitinta kanteletta aivan pienestä pitäen. Aikoinaan kantele vei häntä soittoleireille Suomeen ja soitin toimi siten yhtenä äidinkielen ylläpitäjänä.

Meidän äiti on puhunut aina suomen kielellä meille ja juuri kun me ollaan soittanu kanteletta, niin se on ollu meidän, mun siskon ja äidin juttu, että silloin se kieli on aina ollut suomen kieli. Ja siks varmaan minä ja mun sisko puhutaan vain suomen kieltä toisinaan.

Ruotsinsuomalaisten päivänä Sandran kantele soi eläkeläisten tilaisuudessa mutta instrumentin sointiin ovat tutustuneet myös monet ruotsinsuomalaiset koululaiset.

2000 vuotta vanha soitin on mainittu Suomen kansalliseepoksessa Kalevalassa. Ehkäpä hauen leukaluusta tarun mukaan tehdyssä soittimessa on jotakin mystistä.

Sandra Häggström

Mä muistan kerran, kun mä olin yhden vuoden, yhden vuoden opiskelin Irlannissa ja se yks vuosi mulla ei ollut tämä kantele. Ja sitten kun mä tulin takaisin, niin se oli melkein kuin tämä kantele oli - kuulostaa ehkä oudolta - mutta melkein kuin tämä kantele oli vähän suuttunut. Muille se soi, mutta kun mä yritän soittaa sitä, niin ei vaan soinut. Se oli aika jännä.

Miten pääsitte sopuun kanteleen kanssa?

Mä soitin sitä, jatkoin soittamaan sitä ja nythän se kuulostaa ihan hyvälle. Me ollaan kavereita taas.

Mitä ajattelit soittaa?

Mä soitan nyt yhen vähän modernimman kappaleen, Ed Sheeranin Perfect.

soida
ljuda
kieli
sträng
kansallissoitin
nationalinstrument
ylläpitäjä
någon som
upprätthåller
något
Ruotsin-
suomalaisten päivä
Sverigefinnarnas
dag
eläkeläinen
pensionär
koululainen
skolelev
kansalliseepos
nationalepos
hauki
gädda
leukaluu
käke,
underkäksben
taru
sägen, myt
suuttua
bli arg
päästä sopuun
försonas
kuulostaa
låter, klingar

Tässä kaikki tällä kertaa! Kiitos, että kuuntelitte.